



13 1001

"...דנני אלוקים וגם שמע בקולי ויתן-לי בן על-כן קראה שמו דן:"

בראשית ל 6



דן ישראל

נולד כ"א אייר תש"ה 4. 5. 1945

נפל כ"ו תשרי תשכ"ד 13.10.1963



ת החיים לקחו לו מלחמות קדושות. מלאכים בכו לו בעיניים יבשות.

מעל שלושים שנה חלפו מאז הלכת מאיתנו בטרם עת. מאז ראינו לאחרונה את פניך היפות ואת חיוךך העליל מאז למדנו מתבונתך ונסחפנו בשמחת חיך.
שלושים שנה עברו, שנים של שתיקה כבדה וכאב. שלושים שנה של עיניים בוכות מול תמונה במסגרת, מול מצב דוממת ושם חקוק באבן. שלושים שנה של צער מול המעט שנשאר.
שלושים שנה של ימי זכרון, מתאספים יחדיו והולכים להר הרצל. מדמיינים שאנחנו הולכים אליך, אל ההר. וגם לא מדברים הרבה. מתכנסים בשתיקה, לא מסוגלים לבטא את שמך בהקשר הזה, מתעטפים ביגון. כך מבטא זאת אמא נעמי.
ואחרי שלושים שנה של געגוע ללא מילים, החלטנו לאסוף כוח ואומץ וללקט את כל הזכרונות כדי לאמר: בשבילך דני, לעולם לא הלכת.

דן ישראל נולד בחודש מאי בשנת 1945, ביום כ"א באייר תשי"ה, תחת השם "דניאל ישראל" בעיר בגדד שבעיראק בחודש אוגוסט 1950, בהיותו בן 5, עלה עם משפחתו: אבא יוסף, אמא נעמי, ו-3 אחיותיו, שושנה, תקוה ותמי לארץ ישראל. לחיים חדשים שהחלו במעברה בשכונת תלפיות בעיר ירושלים, במבנה מגורים אופייני בדלותו לאות התקופה. על אף התנאים הקשים ומשבר המעבר, לא מש החיך מעל שפתיו של דני ושמחתו התמידית חיזקה את כולם ועודדה את בני המשפחה ברגעים הקשים שידעו, עד למעבר לבית צנוע בשכונת קטמון שהיה מטופח ושוק חיים כארמון. בני המשפחה היו קרובים מאד אחד לשני והבית הקטן ברחוב רבי אליעזר הגדול הי המסגרת החברתית הקרובה ביותר של כולם: קרובי המשפחה המבוגרים והצעירים, החברים הרבים וילדי השכונ

את בית הספר היסודי, כיתות א' עד ח', עשה דני בבית הספר "בית יעקב" - בנים, שבשכונת בקעה, בעוד בנו המשפחה לומדות ב "בית יעקב" - בנות. דני היה תלמיד עירני וחרוץ וילד פעיל מאד.
את עיקר זמנו החופשי, לאחר שעות הלימודים, בילה דני במשחקי ילדים ורכיבה על אופניים במחיצת חבר הטובים: שלמה, אודי (אדמונד) ודליה שהיו קרובי משפחה, סמי זדה (לימים סמי שניר), אלי אביהוד, יואב, רפ גדעון אלון ואחרים, שהיו כולם, בזמן זה או אחר, בני-בית. דני אהב את כולם. היתה לו אהבה גדולה לאנשיו ובמיוחד למשפחה. לכן היתה שמחתו בשיאה בעיקר בשבתות ובחגים, שעה שהיה מדרבן את כולם לצאת אחו הצהרים למפגש חברים בבית של סבתא אשר היה, ללא ספק, המרכז החברתי התוסס ביותר של כול והמקום בו התנהל כל ה"אקשן". שם התרכזו כל הילדים, הנכדים ובני-הדודים שיחסי הקירבה ביניהם היו התפתחות טבעית, שכן לא היה קיים, כמעט, פער גילים בין הנפשות: שושנה, תקוה ושולה... אודי ודליה נילי ותמי... דני ושלמה. כולם גרו סביב אותו האזור וביתה של סבתא היה לכולם למוקד של הנאה.
כשסיים דני את בית הספר היסודי עמדו לפניו מספר אפשרויות להמשך לימודיו בבית ספר תיכון, ביניהן אפשרות לעבור לשיבה בעיר רחובות. נעמי הפצירה בדני שישאר קרוב אליה ואכן דני בחר ללכת לבית הספר תיכון "חורב" שבירושלים.

את כיתות י"א-י"ב עשה דני בבית הספר "גימנסיה" ירושלים, ושם סיים את בחינות הבגרות ואת לימודיו. זמן מה מאוחר יותר התגייס לשירותו הצבאי בצה"ל, תוך שהוא דוחה בתוקף הצעות לדחייה ולניצול זכויות כבן יחיד.



אם אתה זוכר את הימים הללו, את הרחובות
את האנשים, שהשתנו כל כך מאז שאתה לא
יתנו.

אם אתה זוכר את שלמה ואת משה הקטן
את אחיותך נדיה-תמר ושושנה ותקוה?

אם אתה זוכר את שולה ומאיר, מדלן ונעים
את כל אותם הטיולים?

אם אתה זוכר את היום בו ילדה מרסל וכיצד
עלת בוריות ובתושיה...

אם אתה זוכר את אמא?

גמי:

היו לי שלוש בנות ודני. לא ידעתי זאת, אך דני היה אורח בחיי. הוא ידע כמה שאהבתי אותו. הוא היה החיים
לי. אהבתי אותו אהבה שאי-אפשר לתאר - בגלל החוכמה שלו, ליבו הטוב ושמחת-החיים שהביא לבית.
זכות העצות שנתן לי. הוא היה בוגר בנפשו הרבה מעבר למניין שנותיו וידע לתת עצות למבוגרים ממנו,
דיוק כמו שכאשר היה נפגש עם אנשים צעירים ממנו - הוא היה צעיר כמותם, משחק עם תינוקות כמו
לד, אבל תופס אותם כמו איש גדול. הוא ידע להתנהג אחרת עם מבוגרים ועם ילדים וידע היטב להשתלב
ס הסביבה - עם כל גיל ועם כל אחד.

גם דני היה מכיר אמא אחרת במצבי, היה ודאי נותן לה עצות כמו מבוגר בן ארבעים, חמישים. הוא
אד אהב לעזור. גם היום, לכל מקום שאני הולכת אני לוקחת איתי את תיק תמונותיו של דני, תופסת
נזתי איתי ומדפדפת בו, ודמותו משרה עלי רוח טובה."



ד ני, ילד שלי מוצלח...

"להיכן שאני הולכת, כשאני מדברת ומחייכת, כשאני משתתפת באירועים, תמיד דני מול העיניים שלי. אבל הבלב. הוא תמיד בלב שלי.

כואב לי, איך הוא לא הספיק לעשות כלום. לא הספיק לחיות, לבנות, להקים משפחה. כואב לי שלא היתה לו או ההזדמנות למצות את מה שהוא אהב.

הוא היה שאפתן. הוא היה מגיע למשהו בחיים האזרחיים או בצבא. זה היה החלום שלו. הוא חיכה להתגייס ואהב את הצבא.

בילדותו, הוא היה מציג כמו חייל. מדמה את עצמו לחייל שאוחז ברובה, יורה, נפגע, נופל וקופא על מקומ. מפחיד אותי, כאילו שלא יקום יותר. כמו סימן לבאות. כאילו, שידע והכין את כולם סביבו לנורא מכל...

עד היום, אני לא משלימה עם זה שהוא איננו. לא יכולה, לו רוצה לחשוב על הרגעים האימים, אבל חושבת המון: דני שלי הכי קרוב לי בעולם! הכי יקר! למה הוא? איך יכל הנורא הזה לקרות לו?

בשבת האחרונה שראינו אותו, ערכנו לו ביקור פתע כשהיו בסידרה שהתקיימה במקום שנקרא "בית נאבלה". כשקרא לו הסמל, יצא דני מהמקלחת, שזוף ומגולח, יפה-תוא במדי אלף. פרשנו על הארץ את כל האוכל והפירות שהבאנו איתנו וסביבנו נאספו כעשרה מחבריו הטירונים. כמו מהם פנו אלי ואמרו לי, "את לא יודעת איזה דני יש לך. זהב זה לא מילה מספיקה..." צחקתי ודיברתי איתם ואז הם הלכו אנחנו המשכנו לשבת ולדבר עם דני עוד שעות אחדות וא נפרדנו לשלום.

הסתכלתי על המחנה. לא ידעתי מה היה שם ולא רצית לשאול. חזרתי הביתה וישבתי במרפסת עם שקיעת השמש והתחלתי לפחד. פחדתי מאד והייתי מדוכאת. שושנה ותמ היו איתי בבית אבל אני המשכתי לשבת במרפסת כמ לא-יודעת-מה. התחלתי לדאוג לו.

למחרת, בוקר יום ראשון, קמתי ועשיתי לו עוד חבילת הלכתי לדואר ושלחתי לו אותה והמשכתי בדרכי לעבודת הרגשתי שאני לא יודעת לאיפה אני הולכת? איך אני הולכת משהו משונה. התיישבתי באוטובוס והגעתי הביתה. נכנסת למיטה וחלמתי חלום נורא ואיום. חלום מזעזע. אומרני שזה סימן לא טוב....





עשר בלילה באו לבניין השניים מקצין-העיר ושאלו את השכנים מלמטה אם יש כאן דני. השכנים הבינו במה מדובר, נד הם נבהלו מאד ושלחו את הקצינים לחפש דני אחר. זה לא דני שלנו", אמרו השכנים לקצינים.

מחרת בבוקר הם שבו. תמי בדיוק ירדה מהבית בדרכה לבית הספר, והם אמרו לה שדני נפצע. היא התעלפה במדרגות. אז, עדיין לא נכנסו השניים אלי. הם שאלו אם יש קרובי משפחה באזור ושלחו אותם לאחותי, מדלן. היא היתה זו שהביאה איתה את הבשורה.

זהלוויה התקיימה ביום שני בשעה ארבע אחר-הצהריים. זהו.

משך שלושים שנה, מלבד אותן שתי קצינות הנפגעים שביקרו לאחרונה לשעה קלה - אף אחד מהצבא לא בא.

זכרונות ממנו הם כמו ספר בתוכי אותו אני פותחת בסתר מידי לילה ולומדת ממנו עוד ועוד...

זאחים שלי היו בהלם. עזבו את ירושלים ועברו לרמת-גן לאילת. בעלי נאלם ומאז בקושי מדבר ואני תפסתי שתיקה, נגלל הבנות. לא רציתי להראות להן את הצער. עשיתי את המוטל עלי. נזכרת בבכי איפה דני עמד, כיצד היה שר... לא דיברתי. פחדתי עליהן. לא רציתי להוסיף לכאב שלהן, שלא יהיה עצוב, שלא יקלקל.

זחר-כך תמי התחילה, מילה פה, מילה שם. דני עשה ככה... יני עשה כך... היא נורא רצתה. אז התחלתי לדבר עליו הפסקתי. זה היה נורא, עד היום. לא יכולתי לקבל את ה שאנחנו לא מדברים עליו. בשבילי, הוא מעולם לא הלך."



אין יום שאני לא זוכרת את דני, אחי. אין. אין... אין...

שושנה:

"בתור בן יחיד בין שלוש בנות לנעמי היה דני מפונק - "מדלאל" (בעיראקית). קיבל כל מה שרצה: נגינה, טיולים קולנוע. דני אהב לנגן. כילד, עוד לפני בר-המצוה, ניגן בחליל והיה מחלל הרבה. מאוחר יותר, בגיל שש-עשרה, בא הסקסופון ודני היה סוגר את החלונות ומנגן, תוך התחשבות רבה בשעות היום, שלא להפריע לשכנים."

כך זוכרת אותו שושנה, אחותו הבכורה של דני. זכרונות יפים יש לה מאחיה דן. זכרונות מוקדמים מלפני בר-המצוה של דני ואחריה.

"בר-המצוה היה ארוע מרכזי בחייו של דני ובחיי המשפחה כולה. הוא למד אצל הרב אליהו וגם בבית סבו יחד עם שלמה - האח של אמא, שהיה גם חברו הטוב ביותר.

היינו מאד קרובים. בכלל, למרות שהמקום היה קטן, תמיד היתה אוירה מאד מיוחדת בבית, היה כייף. לו היה לנו הרבה, אבל היתה לנו הרבה שמחת חיים מול הדלות החומרית. חיינו את שמחת החיים של דני. הוא היה מגיע הביתה ומיד היינו חשים בהבדל.

חונכנו לאהבת הארץ ונהננו מהרבה טיולים. דני אהב את הצופים ובתקופת התיכון, שאותה עשה דני כתלמיד בבית הספר "חורב", הוא אהב מאד את פעילותו בגדנ"ע. בתור נער, הוא היה משתתף קבוע בכל צעדו ירושלים. הייתי הולכת לראות אותו צועד. בסיום צעדת "ארבעת הימים" שהתרחשה סמוך לחג הפסח כשכולם היו עייפים, דני עוד המשיך והלך לבקר בני-משפחה וחברים...

בכלל, הוא אהב ללכת הרבה ברגל. אני זוכרת, יום אחד, הלכנו יחד לראות סרט בקולנוע בקרית-יובל ולא היו אוטובוס לדרך חזרה. אני קצת דאגתי, איך נחזור, אבל דני לא התרגש ואמר שנחזור ברגל. אז חזרנו ברגל, הו! ואני. איזה כייף היה! כמו טיול."



זיינו במין חבורה כזאת. אף-פעם לא שיעמם לנו. דני היה מזמין אותנו לראות סרטים, היו לנו חאפלות של שירה, ודני תמיד לקח חלק פעיל בכל התארגנות חברתית. עוד בגדנ"ע, ידע שיתגייס ליחידה קרבית. זה היה ברור לו. אני זוכרת, במפגש משפחתי שנערך אצלנו בבית לקראת הגיוס של דני, באו גם כמה חברים שלו ומישהו, כנראה סמי זדה, שאל אותנו אם הוא פוחד. הוא נשען על זקיר וענה, "כן, אני קצת פוחד." כאילו שהיתה לו הרגשה שמשהו הולך לקרות...

בזמן השרות בצבא, הקשר היחיד בינו היה דרך מכתבים וחבילות. כל הזמן הייתי שולחת לו חבילות. במשך החדשים הראשנים שהיה בצבא, הגיע הביתה רק פעמיים. פעם אחת בחתונה שלי ופעם שנייה בראש השנה. זשתגעתי מרב געגועים!

בפעם השניה שהוא הגיע הביתה, לארבעה ימים בראש-השנה, הוא בא ישר אלי, יחד עם מאיר. אני זוכרת שעמדתי על המרפסת הבית ברחוב רד"ק כשפתאום ראיתי אותו. איזה כיף היה פתאום לראות אותו - נקי ויפה אחרי מקלחת... הוא היה כה יפה גם במדים. הוא היה חבול וחבוש, היה לו פצע בזרוע וחום. ביקשנו ממנו לא לחזור לבסיס אלא לגשת לקצין-העיר אבל הוא לא הסכים בשום פנים ואופן.

דני התגייס בתאריך 12.8.1963 ואני התחתנתי בתאריך 19.8.1963. לקראת החתונה שלי, הלכתי פעמיים לקצין-זעיר שברחוב החבצלת, ואמרתי שאני חייבת שאחי יהיה נוכח בחתונה. אמרו לי בסדר, שלא אדאג, הוא יגיע. בשבת הראשונה של היותו בצבא, הוא לא בא הביתה. לכן, ביום החתונה, ביום שני, בשעה שלוש אחר הצהריים, לפני שהלכתי למספרה, הלכתי שוב לקצין-העיר ושוב אמרו לי לא לדאוג, הוא יגיע. ואכן, בשעה שש בערב הוא פתאום

זופיע. הוא היה עייף מאוד ואני זוכרת שגם הבחנתי שהוא זיה מהיותו בטירונות, אבל היה כיף לראותו. הוא קיבל זופשה עד השעה שמונה למחרת בבוקר, ולמרות עייפותו הרבה הוא שמח ורקד בחתונה ללא הרף.



אני לא יודעת איך זה שיזמתי את הפגישה האחרונה איתו. איך, באותה שבת אחרונה של חייו, נסענו כולנו: אבא, אמא, זמי, בעלי יחזקאל ואני - לבסיס שלו, לראות אותו. משהו שיגע אותי. הייתי מוכרחה לראות אותו...

זוא היה בסידרה. איתרנו אותו במקום שנקרא "בית אבלה". הוא היה מאד מופתע מזה שהגענו אליו, כי זה לא זיה נהוג שבאים לבקר בסדרת אימונים, בשטח. ישבנו ביחד במשך שעה-שעתיים. הוא הוא היה כזה יפה. הוא היה זקסים. הוא הציג בפנינו את החברים הקצינים שלו, ישבנו יחד גם איתם והיה מאד נחמד.

אין יום שאני לא זוכרת את דני. אין. אין. אין."



חתונה של שושנה דני הגיע עייף ורצוף, אך למרות זאת רקד ושמח כל הלילה.



האם אתה זוכר

האם אתה זוכר את הלילה הזה
את שושנה היפה ואת חסכול.
האם אתה זוכר את חסכול
שחרש את כל ירושלים
כדי למצוא מיכל דלק קטן
שיאפשר לנסוע לראות אותך
בפעם האחרונה.

האם אתה זוכר את צייקו
ואת השיחות על מוסיקה.
האם אתה זוכר את סמי
ואת ההליכות המשותפות לבית הספר.

האם אתה זוכר את "יאס" (אלי אביהוד),
ואת גדעון,
ורפי
ושאר החברים.



האם אתה

האם

האם

האם

האם

האם?



ברטיס ברכה מעוטר בציורי חיילים ששלחה שושנה לדני בראש השנה שחל מיד לאחר גיוסו בשנת 1963 ואשר
שמר בין חפציו. בהקדשה נאמר:

ב"ה לדני

שנה טובה ומבורכת

שנת בריאות והצלחה בצה"ל

גמר חתימה טובה

מאחלת לך אחותך שושנה

דני היה בחור ממש מיוחד...

כך מסכמת תקוה, אחותו של דני, את זכרונותיה מדני, כילד וכנער אינטליגנטי ומגוון בתחומי התעניינותו.

תקוה:

"בתור נער, דני היה מאד אינטליגנטי ובעל שיחה בכל מיני תחומים. היו לו הרבה תחומי התעניינות והרבה חברים. דני אהב מוסיקה והעריץ מוזיקאים. תמיד היה מדבר "כאילו" באנגלית ושר ומתבדח בכל מיני שפות ומבטאים. הוא היה מתלבש כמו כוכב קולנוע ומציג הצגות. אמא קנתה לו סקסופון והוא היה מנגן את הרי בלפונטה. הוא היה עומד עם הסקסופון, גבוה כזה, ועושה תנועות מדליקות. מנגן מוסיקת שייק ורוק ניירול, פתאום היה תופס אותי ומתחיל לרקוד טוויסט..."

אז, לא חיינו כמו היום. היינו יותר ביתיים, משפחתיים, ודני היה שר ורוקד ומרקיד את כולנו. פעם בא לביקור בבית המשפחה נגן בשם צ'יקו - שמאוחר יותר נישאתי לו - והוא ודני שוחחו ביניהם על סוגי מוסיקות, נגנים ומוסיקאים גדולי-שם. דני היה איש שיחה עם כל אחד. הוא התייחס לכל אחד בצורה שווה ומתאימה.

תחומי התעניינות נוספים שהיו לדני היו כלי רכב ואופנועים שדני אהב ואשר היו לו בגדר חלום. בנוסף, אהב סרטי קולנוע, סרטי מתח ומלחמה. אני זוכרת, את הקיץ האחרון שבו הלכנו יחד לסרט, סרט מלחמה בשם "תותחי נברון", וזאת היתה פעם האחרונה..."

דני אהב טיולים, טבע ונופים.

הוא היה בחור עם אמביציה. בחור ממש מעניין, עם ראש גדול.

חבל, שכל זה נגדע באמצע החיים..."



דני ושלמה בטיול בית הספר שאליו הצטרפה תקוה כמלווה





רחוב בן יהודה, 2
ירושלים מל 26881



זרועות

INVOICE

חשבון

1450 - מס הכנסה / 10/10/85

(מס הכנסה - 10 ש"ח)

מס הכנסה
סמל 10
738892
1985

מס הכנסה
סמל 10
738892
1985

מס הכנסה
סמל 3
862985
1985

מס הכנסה
סמל 3
862985
1985

העתק חשבון בגין רכישת הסקסופון



תווים שנרשמו בכתב ידו של דני



ד ני צעיר לנצח ...

כותבת תמר, אחותו של דני:

"דני היה כל הטוב שאפשר לבקש מילד ומאח. כל שנכתב עליו זה רק קצה המזלג ממה שניתן לכתוב על הנפלד בילדים. האהבה האין סופית שקיבל דני מאמא, מאבא, מאחיותיו ומכל בני השפחה המורחבת, עשתה את דני לאדם מיוחד במינו. האהבה הענקית הזאת הפכה אותו לנערץ, לאהוב, לאחד. מעיון במכתבים שכתבו לו כולם - דודים, דודות, אחיות, חברים וחברות, ניתן לראות ממילות הגעגועים שהאהבה אליו גבלה בהערצה בלתי נתפשת - והוא אכן היה נפלא מהחיים. כולם הרגישו כך כלפיו והוא ידע להחזיר לכולם אהבה, דאגה ותשומת לב גדולה. להעניק בחזרה לכולם את כל מטעני האהבה שהרעיפו עליו, במיוחד לאמא שהיתה מושא אהבתו והערצתו הגדולה. שוב ושוב היה חוזר ומבטיח לאמא ש"כשאני אהיה גדול לא יחסר לך דבר בחיים..." ולכולנו נתן רגעי אושר שאול, במחיצתו. הוא היה חוף המבטחים שלי.

זכורים לי היטב רגעי קסם במחיצתו, כשהיה מנגן, מחלל, שר את אלביס. כשהיה סוחב בצמותיי הארוכות ומדמיין לעצמו שהן מושכות של סוס והוא דוהר במרחבים... זכורות לי הפגישות החטופות בהפסקות בית הספר הגמנסיה, כשהוא כבר היה תלמיד כיתה י"ב, תמיד מוקף בחברים...

אני זוכרת כיצד היה משכנע אותי, בדרכי נועם, לגהץ לו את חולצותיו המשובחות, בתמורה לכסף לקניית ממתקים או כרטיס לקולנוע. אני זוכרת את המריבות על הזכות להיות הראשון להשתמש בשמיכה חדשה ורכה, ואת לילות הקיץ החמים בהם לא יכולנו להרדם...

דני היה קשור אלינו ואנו היינו קשורים אליו בעבותות של אהבה.



קשה מנשוא היתה לנו הפרידה מדני, בבת עיננו, ולעולם לא נוכל לשאת זאת.

כל אחד מאיתנו חי את דני בליבו ונשמתו עד עולם. דני הוא עכשיו חלום שאני חולמת בכל יום מחדש, חלום מהול בדמעות של אהבה וגעגועים, שלא נגמרים לעולם, לאחי הטוב, האהוב מכל, הנערץ והנפלא.

לנצח אחי אזכור אותך, תמיד ונפגש בסוף, אתה יודע.

אחותך תמר

הוא הרכין את מבטו והצטנף בעשייתו...

את דבריו של יוסף, אביו של דני, בעניין בנו, לא שמע איש מעולם. לקראת סיום העבודה על ספר זכרון זה, החישו נעמי ובנותיה בגדי, עורך הספר, בכל זאת לנסות ולדובב את יוסף לתרום ממילותיו.

מספר גדי:

"בפעם הראשונה שניסיתי לדובב את יוסף, לא צלח בידי הדבר. מייד שהזכרתי את העניין אמר יוסף שאין לו מה לומר, שאינו יודע דבר והפנה אותי לנעמי ובנותיו. מאוחר יותר הציע נכדו דני (נוני), שאגש אל יוסף בזמן שהוא בסביבתו שלו, בחנותו.

הגעתי אל החנות הפינתית, הקטנה והציורית, שבשכונת מקור-ברוך. יוסף ישב בכסאו כשמסביבו פזורים אלפי פריטי חשמל, לוסטרות ישנות וחדשות, חלקי אהילים, נורות, רכיבי תאורה והכל מכל הקשור לחשמל. הוא שקד על הרכבת גוף חימום בתנור חשמלי.

פניו אורו כשהבחין בי וחיוך עלה על שפתי כנשקתי לו לשלום. פתחנו בשיח כללי, הוא סיפר שראה אותי בטלוויזיה מספר פעמים בתוכנית שבה שיחקתי כצלם. ביקשתי את רשותו לצלם מספר תמונות שלו ושל החנות. הוא הגיב בשמחה ואמר שישמח לקבל גם לעצמו תמונה אחת או שתיים.

כשהזכרתי את בנו דני ואת ספר הזכרון, מש באחת החיוך מפניו. הוא הרכין את מבטו והצטנף בתוך עשייתו. הוא וגוף החימום שבידו...

ניסיתי לדלות ממנו מספר זכרונות אך יוסף העדיף להתעטף בשתיקה. כמו אומר, את הנושא של דני אני שומר לעצמי בלבד. לא מוכן, או לא מסוגל, לחלקו עם איש.

"אבל דיברתי עם כולם מלבדך", הקשיתי בניסיון מחודש.

"דיברת עם נעמי, זה כמו שדיברת איתי", חתם יוסף את דבריו.

לפתע נעמד לקוח בפתח החנות. "שלום אדון יוסף", קרא בקול רם ונכנס פנימה. הוא הופתע לראות אותי ניצב בחנות עם מצלמה ביד. לאחר שהצגתי את עצמי והתכוונתי להיפרד, אחז הלקוח בידי ואמר, "אדון יוסף אדם מיוחד מאד. אדון יוסף אדם יקר..."



ת

מיד היינו יחד. עשינו הכל יחד...

שלמה כהן ודני ישראל - אחיין ודוד - והרבה מעבר לזה. החברים הכי טובים זה של זה, תמיד ביחד. יחד בבית ספר יסודי, יחד במשפחה, יחד אצל חברים, יחד בשבתות ובחגים, בטיולים ובנסיעות. הכל תמיד ביחד.

שלמה:

"עשינו הכל ביחד. אפילו התלבשנו באופן זהה..."



כשדני ואחיותיו היו באים אלינו הביתה, אז שושנה ותקוה, שהיו בנות גילה של שולה, היו באות אליה ותמר באה לנילי שהיתה בת גילה ודני - היה בא אלי. דני אהב לשמוע סיפורים מאבא שלי (סבו של דני) אודות הצבא הטורקי, על תקופת הכיבוש הטורקי ועל מעשי הגבורה; הפשיטות והמבצעים. אני זוכר שדני היה יושב קשוב ובולע כל מילה שיצאה מפיו של אבא. בשנה שלאחר מותו של אבא, שמרתי על כבודו ונמנעתי מלצאת מהבית לסרטים לבילויים. פעמים אחדות הפציר בי דני להצטרף אליו ולצאת מיוגוני, אך אני לא הסכמתי ודני הבין זאת ופסק מלהפציר בי לבוא איתו ואמר לי שבעצם, אם מה שאני יכול לתת לאבי זה את הכבוד האחרון הזה, אז מוטב כך.



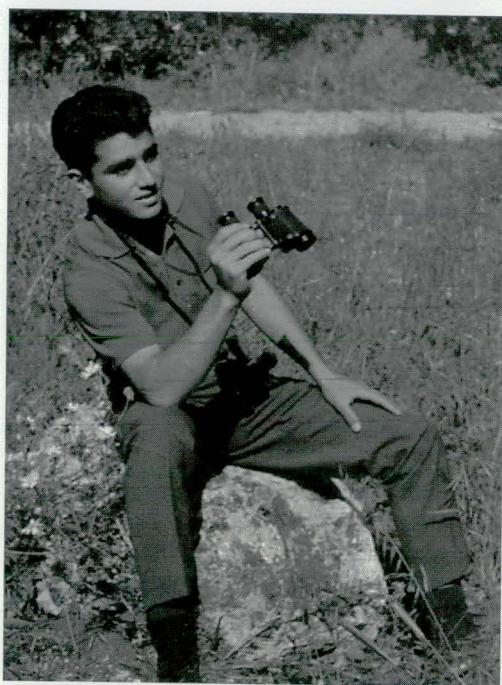
דני ושלמה - תמיד יחד

ני צילם אותי ואני צילמתי אותו...

מונות אלה צולמו בשנת תשי"ז - דני ואני בני אחת-עשרה לערך.



זמונות אלה צולמו כשנסענו לטיול לקרית טבעון עם משפחתו של נעים.



"דרכנו המשותפת החלה עוד בימי המגורים במעברה. בתחילה התגוררנו בצריפונים מפח (בצד שמאל של התמונה ואל מבני הבלוקים, הטובים יותר (בצד ימין בתמונה), עברנו רק מאוחר יותר.



בחגי פורים היינו מתחפשים יחדיו. בשנת 1956 התחפש דני לשייח ערבי מהודר שפם ואני התחפשתי למלכת אסתר. מתישהו, במהלך החג, הלכנו ביחד לבקר את משה, שהיה אז "קטן קטן" כמו שתיאר אותו דני, והצטלמנו איתו למזכרת."



נעמי ויוסף

שושנה ותקוה



ידני ואני הרבינו לטייל באופן עצמאי
או כשותפים לטיולים עם אחרים.
לנעמי ויוסף היו זוג חברים: עזיז, שהיה
אח או רוקח במקצועו, ואשתו. הם גרו
בחדרה והיינו מרבים לנסוע אליהם.

ודני

שלמה



יצאנו יחדיו לימי-שדה שנערכו במסגרת
הלימודים בבית הספר - כאן בתמונה עם
כל ילדי הכיתה בעמק המצלבה.

כאן אני

כאן דני עם החליל בפה



שלמה:

"בשעות הפנאי היינו הולכים ביחד
למפגשים עם החברה.
התמונה הזאת צולמה כשהלכנו לבקר את
צדוק בראשי בשכונת "קטמון הישנה".
מימין לשמאל, עומדים: צדוק בראשי,
יעקב ניסן (הבן של המורה ניסן), דני,
סמי זדה (כיום סמי שניר) ושרעבי (כיום
הרב שרעבי).
יושבים: רחמים דרעי, שמעון צארום ז"ל
(שטבע בכנרת בדמי ימיו) ואני."

כ

שהגיע דני למצוות ערכו לו חגיגת בר-מצוה מפוארת



שלמה: "בהגיענו לגיל מצוות, למדנו יחדיו אצל הרב אליהו, שהיה דמות מאד מרכזית בחיי הקהילה באותה הזמנים." מימין לשמאל: הרב אליהו קנוש, שלמה, דני והדוד של יוסף





מימין לשמאל, עומדים: נילי, סבתא מזל ז"ל, נעמי, יוסף ותמר
יושבים במרכז: שלמה ודני

שלמה, נעמי ודני



שלמה, מאיר ודני





חגיגת בר המצוה של דני בירושלים



השעון לא נעצר והשנים עברו ואנחנו גדלנו לנערים, מעט שובבים אבל ילדים טובים. המקרה היחיד באותה התקופה שהעיב על שלוותנו היה, ללא ספק, סיפור טביעתו של שמעון צארום, ז"ל. שמעון היה נער תימני נחמד שגר בשכונת קטמון ג' הישנה, בן כיתה שלנו שטבע במהלך טיול כיתתי משותף בצפון הארץ. על אף הקושי שבדבר, הרבינו לדבר על המקרה הטראגי הזה בין החברים, והרבינו להזכיר אותו ביננו.

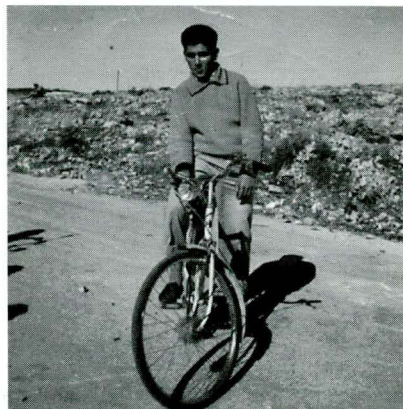


בגיל שש-עשרה קיבל דני, שכל חייו אהב לנגן, סקסופון במתנה מאמו - ועד היום, אני זוכר את השיר הראשון שדני ניגן על הסקסופון, נעימה שנקראה "הפרח הירוק" או שם דומה...



תווים שכתב דני ואשר נמצאו בין חפציו

עם התבגרותנו, קניתי אופניים ששימשו את דני ואותי במסעותינו ברחבי ירושלים, לחברים ולחברות. היות ורב החברים שלנו היו מפוזרים בכל חלקי העיר, תמיד עשינו את דרכנו יחד, ברגל או על גבי האופניים, שהיו כלי התחבורה היחיד שעמד לרשותנו. כשדני היה צריך ללכת הביתה מביתי הוא היה לקח את האופניים ורכב עליהם לביתו.



חודשים מספר לפני מועד הגיוס שלנו החל דני קשר אישי עם מישהיא בשם מיכאלה שהתגוררה ברחוב קנאי הגליל - וגם את הדרך אליה הוא עשה ברכיבה על האופניים."

"המשכנו להנות מטיולים רבים ברחבי הארץ וכהרגלנו, הרבינו להצטרף לנעים ובני משפחתו במסעות משותפים למקומות רבים ויפים.



וכאן אני



כאן דני

בגיל מסוים, דני "תפס גובה".....ועבר את גובהי בהרבה."



"זמן קצר לפני מועד הגיוס של דני ושלי, נסענו כשמונה חברים לטיול ברכבת לתל אביב. בתחנת בית שמש התרברב אחד מהחבריה וקפץ מהרכבת, בנסיון להפגין את גבורתו. משכנו בידית החירום והעלינו אותו חזרה לקרון. כשהגענו לתל אביב לקחנו את הבחור למרפאת עזרה ראשונה - שם איבחנו אצלו רק סריטות וחבלות קלות, דבר שאיפשר לנו להמשיך בטיול כמתוכנן ולהנות מיום כייף בתל אביב.

בנסיעה אחרת, ביום העצמאות האחרון לפני הגיוס, נסענו כעשרה עשר חברים בטנדר לצפון. הגענו לאיזור עם בריכות מים, ושם, תוך התעלמות משלטי האזהרה הרבים שניתלו סביב הבריכות, קפץ משה, אחד מהחבריה, למים הראש שלו נחבט בסלע מתחת למים ולפתע ראינו שלולית דם גדולה בתוך הבריכה.

כמובן שמיד קפצנו למים והיצלנו אותו. לקחנו אותו בטנדר לבית חולים "פוריה" שבאיזור טבריה וכל הדרך חזרה תיכננו ביננו איך נודיע להורים של משה, בצורה הולמת, על הפציעה והיותו מאושפז.

כך היה ההווי שלנו באותה התקופה שבין סיום הלימודים ומועד הגיוס שלנו - גדוש בנסיעות, בטיולים ובילויים עם החבריה, איתם, לעיתים השתובבנו, אך מעולם לא הסתבכנו.

ואז הגיע מועד הגיוס."

ה

כל עבר דרך העיניים...

שלמה:

"אני התגייסתי לחיל האוויר והוצבתי בבית הספר הטכני של חיל האוויר בחיפה. שם הייתי כשיום אחד פתאום, בא הסמל ושאל בקול רם "מי זה שלמה כהן?" כשהזדהתי, אמר לי, "קום וסע הביתה." שאלתי מה קרה והוא לא רצה לומר לי כלום. הרגשתי שקרה דבר מה נורא.

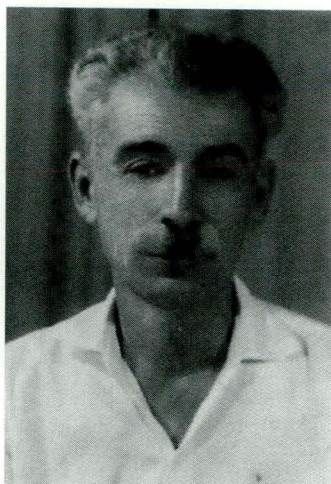
את הדרך הביתה עשיתי בטרמפים שתפסתי מאיזור הקריות. בשעה שלוש לפנות בוקר הגעתי הביתה - ובבית אין אף אחד. חשבתי על הנורא מכל, אבל לרגע לא חשבתי על דני.

המשכתי בריצה לביתה של מרסל, גם שם לא היה איש בנמצא. משם, רצתי לנעמי. כולם היו ערים והמחזה שהתגלה לעיני היה מחריד, טראומתי.

כולנו חווינו את הכאב באותה המידה, אבל כל אחד מאיתנו שמר את הכאב הפרטי שלו לעצמו. לא דיברנו. במשך שלושים ושתיים שנה נבנתה חומה של שתיקה ולא עלתה אפילו שיחה אחת על הנושא. הכל עבר דרך העיניים. ראינו את העצב אחד אצל השני והעיניים אמרו הכל. את כל מה שהמילים לא אמרו...

מאז, אני זוכר, עוד בתקופה שהייתי חייל, תמיד כשהייתי בא לירושלים לחופשה מהצבא הייתי הולך ישר לביתה של נעמי. הייתי נכנס, מברך לשלום, יושב על הספה ושותק. כך הייתי נשאר שעה, שתיים, שלוש שעות ולא אומר דבר. לבסוף הייתי קם והולך."

מימי כהן - אשתו של שלמה:
"מאז שדני נפל, מדי שנה, כיומיים-שלושה לפני יום הזכרון ויום העצמאות, שלמה יושב לו לבדו בבית, מבודד ומנותק, ולפעמים פשוט בוכה..."



שלמה:
"ככל שהעולם שלנו מתקדם, שמחת החיים נעשית מסובכת יותר ויותר. בזמני, סביב ארוחה טובה אנחנו היינו תופשים כזה "ראש", כזאת שמחת חיים..."

יוסף היה חותך סלט לארוחה ומתכוון לקראת הכנת הלאפות, וכל הזמן הזה שר שירים בערבית. מכל מילה שלו היינו מתגלגלים מצחוק. הוא היה פותח את הסירים של נעמי וטועם מכל דבר ומשעשע את כולנו.

מאז שדני נפל, יוסף נאלם ולא מדבר. אפילו "קדיש" מעולם לא אמר על בנו - כמו סירב להאמין במותו."

נעמי:
"הפעם היחידה ששלמה דיבר איתי על דני היתה כשביקרתי אותו בבית חולים הדסה כאשר הוא אושפז שם לפני כשלוש שנים. כשכולם הלכו ונשארתי בארבע עיניים לבד עם שלמה, אמרתי לו, "אל תפחד" והוא ענה לי, "אני מעולם לא הייתי מאד פחדן, אבל מאז שדני הלך, הלך לי איתו כל הפחד, ואפילו כשאני יוצא למילואים בלבנון (בהם הוא משמש כחובש קרבי), ואני צועד קדימה עם החיילים - אין עימי כל פחד."

מעבר לאותה שיחה דאז, הכל היה בלב שלי בלבד והשתיקה רבת השנים הוסיפה להתקיים חרף העובדה שערב, כשאני מניחה את הראש על הכרית שלי, הכל חוזר אלי כמו סרט. עד שיום אחד נפתחו לי העיניים ויזמתי את רעיון ספר הזכרון הזה, אשר גדי הוציא לאור ועל כך אני מודה לו. הספר, על הזכרונות הכתובים בו, מתעד רק חלק מהזכרונות שנותרו והם מתארים רק את אפס קצה של המציאות שהיתה לנו עם דני."

ייתי יחד עם דני כצמד-חמד, אולי כבר מכיתה אלף...

סמי שניר (לשעבר סמי זדה), תושב ירושלים:

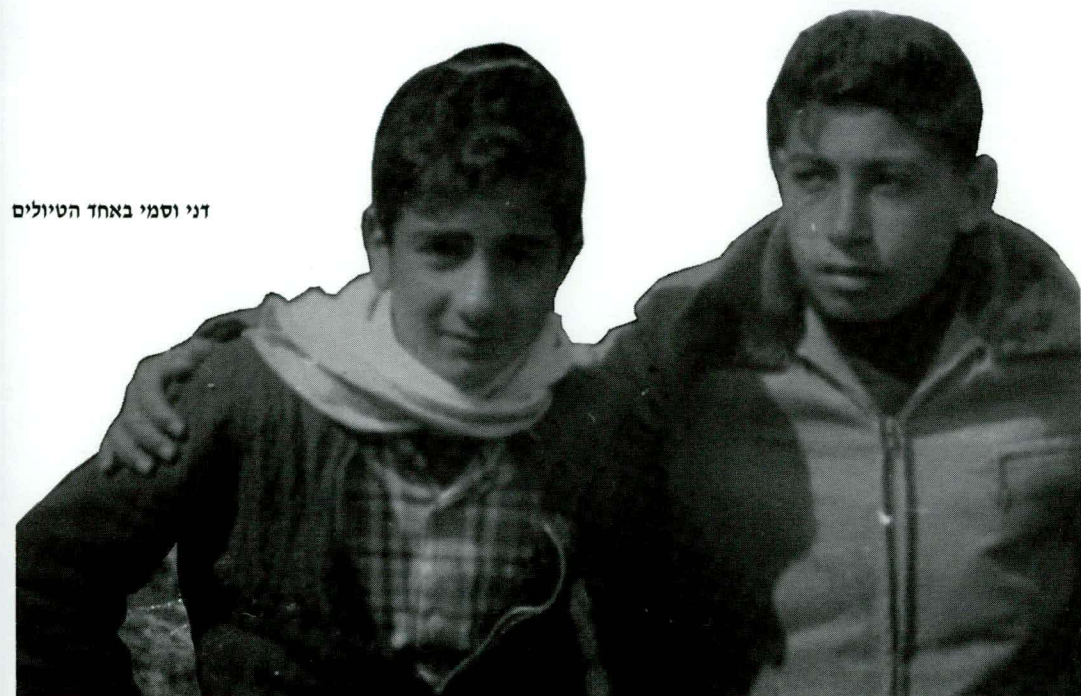
"היינו חברים טובים במשך כל זמן לימודינו המשותפים בבית הספר העממי "יסודי התורה" שהיה ברחוב גדעון שבשכונת בקעה, ירושלים. אני התגוררתי ברחוב רשב"ג, מרחק 500 מטר מביתו של דני, ומדי בוקר היינו נפגשים באיזשהו מקום באמצע הדרך, וילקוטינו על גבינו, לעשות יחדיו את כברת הדרך שהיתה עלינו לעבור עד לשכונת בקעה. בדרכים הרבות שעברנו יחדיו שיתפנו אחד את השני בהרהורי ליבנו ובחשבונות הנפש של כל אחד מאיתנו.

המקרה הקיצוני ביותר שזכור לי מתקופת ילדותינו הוא סיפור ההתרחשות בטיול הכיתתי לכנרת בו טבע שמעון צארום, ז"ל והלך לעולמו.

בצהרי היום ההוא ביקרנו בהר ארבל ולקראת ערב הגענו לחורשת טבתא שבצפון-מערב הכנרת, ועם דמדומים ירדנו לחוף. היות ורק מעטים מאיתנו ידעו לשחות, נדהמנו כולנו מול גילוי האומץ שהפגין צארום טרם קפיצתו למים, אותה הקפיצה ממנה לא שב.

זה היה מאד עצוב. עד לאותו הרגע עבר עלינו יום נהדר של טיולים, מסעות רגליים וצילומים. דני וצארום הצטלמו יחד לתמונה למזכרת, רק מספר שעות לפני האסון. תקופת מה לאחר הטיול, ניגש אלי דני ונתן לי את התמונה בה הוא מופיע עם צארום. הוא התוודה בפני שאין לו את העוז לשמור אותה אצלו וביקש שאשמור אותה אצלי.

לאחר המקרה של דני קיבל הסיפור הזה והתמונה הזאת משמעות מאד חזקה בחיי. עד היום, חבוייה התמונה הזו אצלי באחד הספרים שלי. אפילו הראיתי אותה לרעייתי..."



דני וסמי באחד הטיולים

"הארוע של דני הוא מסוג הארועים שמשפיעים על האדם לכל ימי חייו, וזה אחד הארועים שהשפיעו עלי מאד. מה עוד שהייתי מאד קרוב למשפחה. הייתי כמו בן-בית אצלם ומאד התרשמתי מהאצילות של כל בני הבית ובמיוחד מאצילותה של האם.

אני הייתי בן למשפחה עם עשר אחים ואחיות ודן היה בן יחיד בין שלוש בנות - ובכל זאת, לא ניתן לומר שהיה מפונק. להיפך.

היה לו חוש הומור נדיר והמון שמחת חיים. מאד נהניתי מחברתו."

כאן בתמונות אשר צולמו בשנת 1959 נראה דני בן ה-14, עם חבר נוסף בשם: רפאל שיוביץ. בגב התמונה המופיעה בדף הבא מתנוססת הקדשה שכתב דני, בכתב-ידו, לזמיר, ואשר תוכנה כדלקמן:

לזמיר,

אל תסתכל

בי ותזכרני

אלא תזכרני

ותסתכל בי

דן ישראל

8.2.59

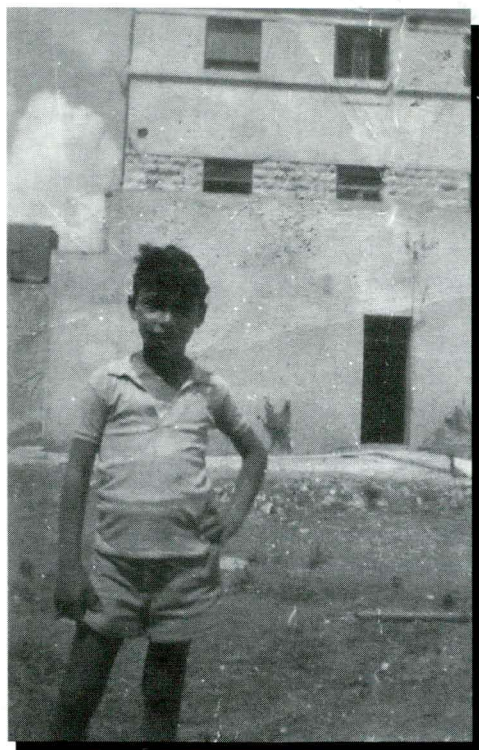
סמי:

"ההקדשה לזמיר מעוררת צמרמורת... אך אני טוען שהמשפט (כפי שמופיע בהקדשה) אינו תואם את אישיותו של דני ואינו אופייני לשמחת החיים שלו. אולי היתה זו תחושה חבויה?"



Handwritten text in Urdu script, likely a signature or name, written diagonally across the page.

8 12154





"במסגרת הלימודים ערכנו הרבה טיולים משותפים בסביבות העיר ירושלים ומחוצה לה, כמו הטיול הכיתתי לאיזור בר-גיורא, בו ערכנו מסע רגלי נהדר למנזר, והטיול לגליל עם המורה שטסמן, אשר תמונות ממנו מופיעות בדף זה.

בתמונה משמאל מופיעים: סטיינברגר, צבי רוקח, במברגר, יוסי רייס, ראובן וגליין ואחרים, סביב המורה ברוך שטסמן ודני. כולם לבושים חולצות חאקי ורק דני בחולצה משובצת..."



בית הספר "חורב", ירושלים
THE HOREB SCHOOLS, JERUSALEM
Elementary and High Schools



1960 - כיתה ט'



סמי

דני

דני

1961 - כיתה י'



סמי

סמי:

"כשסיימנו את בית הספר היסודי, הציעו לנו מספר אלטרנטיבות ביחס לאיזה בית ספר תיכון ניתן לנו להמשיך את לימודינו ואני החלטתי ללכת לבית הספר "חורב". אני מאמין שהחלטתי זו עזרה לדני להחליט אף הוא, ללמוד שם את כיתות ט' ו-י'.

את כיתות י"א ו-י"ב למדתי בישיבת "שעלבים", ודני המשיך בבית ספר תיכון "גמנסיה", ירושלים."

נעמי:

"דני לא רצה להמשיך את לימודיו בישיבה, כפי שבחר סמי, והעדיף לסיים את לימודיו בביה"ס התיכון "גמנסיה", שם עמד בהצלחה בבחינות הבגרות האחרונות שלו ומיד אחר-כך התגייס. ניסיתי להציע לו שידחה את מועד הגיוס בטענה שאנו זקוקים לו, אך דני סירב בכל תוקף ואמר, "אמא, אני הולך לצבא וזהו..." ועוד הוסיף ואמר, "וושלא תהיה לכם הפתעה - אני רוצה ללכת לצבא-קבע, ואני מבקש שתחתמי לי כדי שאוכל ללכת לקורס קצינים."

סמי:

"אני התגייסתי לצבא בתאריך 27.8.1963. ביום שבת, ה- 12.10.63, הייתי במסגרת הטירונות, בסידרה באיזור יער בן-שמן. בדיוק פסעתי על דרך עפר כשראיתי, בדרך מקרה ולהפתעתי, את הוריו של דני מגיעים לביקור. לא ידעתי כלל כי דני נמצא באיזור ושמתתי מאד לפגוש את כולם."

נעמי:

"אני זוכרת שפגשנו את סמי, צועד ומדי צבא לגופו, בצד הדרך המובילה לבן-שמן. כיבדנו אותו בממתקים ופירות, ושמענו ממנו על חוויות הטירונות."

סמי:

"המפגש הזה נחרט אצלי חזק מאד. איך זה שפגשתי את הוריו של דני יום לפני המקרה? רק כשסיימתי את הטירונות ובאתי הביתה, סיפרו לי על המקרה הנורא. מיד עם זאת השבת ביקרתי את המשפחה שהתייחסה אלי כמו אל בן-משפחה. הייתי בן-בית אצלם. היה כייף להיות עם דני. שיחקנו משחקים ביחד, צחקנו, טיילנו יחד, נהנו מאותן ההליכות המשותפות לבית הספר מדי בוקר... דני היה כייף של חבר. היו לו המון תכונות ומעלות טובות. הוא לא לקח שום דבר ביתר רצינות ותמיד היה עליו ועם שמחת-חיים."

נעמי:

"דני ליכד את המשפחה. בכל פעם שהיה בא הביתה היה מביא אור גדול עימו, היה הופך את האווירה למסיבה. תמיד אהב לרקוד, לנגן מוסיקה ולהכניס שמחת חיים בשאר הסובבים..."

סמי:

"קשה לחשוב על אדם כמו דני כמישהו שכבר איננו. דני תמיד איתנו. כמו גם הקשר המיוחד שהיה לי איתו."

ני ביקש להעניק לכולם, כאילו שידע שהזמן קצר...

שולה לוי - דודתו של דני:

"גרנו במעברה בשכונת "תלפיות" וכעבור שנתיים עברנו לשכונת "קטמון" לבתים שהיו כמו וילות עבורנו ושבהם זכינו, לראשונה בארץ, בפרטיות ובדברים פשוטים כגון ברז מים, שרותים, מטבח ומחיצות בין חדרי הבית. אז, שלא כמו היום, היינו כולנו מאד קרובים וכל הזמן היינו יחד. יום יום היינו סועדים יחד, יושבים יחד ויחד מתכוננים לחגוג את החגים והחוויות הגדולות של החיים. חיינו בתקופת המצוקה שלאחר העלייה ודני ידע שכולם זקוקים לסעד ולחברה.

אני זוכרת, כשאבי נפטר, הוא בא לקחת אותי מ"קרית משה". פתחתי בפניו את הדלת והוא עמד מולי, במלוא הדרו, בחולצה מגוהצת ומסודר למשעי, כמו תמיד.

דני היה ילד נפלא, מלא מרץ ושמחת חיים שאיחדה את כולם, את אחיותיו, את המשפחה ואת החברים. הוא היה מביא את הוריו לבית הסבתא ותמיד אמר לאמו שצריך להרבות ולבקר גם את שאר בני המשפחה, את הדודים והדודות, כדי להרים את רוחם. דני מאד אהב את המשפחה, היה מלא אהבה לכולם וביקש להעניק לכולם, כאילו שידע שזמנו קצר...

עצם זה שדני היה בן יחיד בין שלושת בנותיה של נעמי, העניק לו המון והוא היה אהוב מאד בחזרה. נעמי ניסתה, ממיטב יכולתה, להעניק לילדיה הכל.

לאחר נפילתו, לא דיברנו במשפחה על דני. גם לי היה קשה נורא לדבר עליו.

שולה ודני



אתה לי מקור השראה
דמותך מנגד ניצבת
שותק אך מוקף מובנים
מתאים עצמך למילים.

נראה כי היית בחור אצילי
שמח, רענן, סמכותי,
מבין, משעשע, ספונטני,
אמיתי, טוב לב ואיכפתי.

יצירתי בחשיבה, בנגינה,
בראייתך המיוחדת בעלת המעוף,
שאפתן, אוהב אנשים, נערץ ונחרץ,
אדם שכיף לאהוב.

אתה לי מקור השראה,
ההגיון הבריא משתלט עלי
בכל פעם שמהרהר בך,
עדינות טהורה.

מהר מדי עזבת
נפרדת בעודך צעיר
נשמתך קוראת מן המרומים
דני, אתה הנצחי
אנחנו זמניים.



אימרה זו מתאימה להיאמר על דני. דני היה לנו חבר ילדות יקר ועד לגיל הגיוס נשארנו חברים נאמנים. הוא היה אהוב על כל הסובבים אותו - החברים והמשפחה.

בחור נערץ, מסור, שקדן ומצליח בלימודיו. ללא שום שחצנות, אשר היה מרכז סביבו את כל החברים ובכל עת הוא היה במרכז החבורה.

התרועענו הרבה מאוד יחד והעברנו זמן בעליזות ובהנאה. כל מיפגש עימו גרם לי לעונג. לעיתים קורה וישנם רגעי מתח וחילוקי דעות בין חברים שגורם למשבר ולהתפרקות חברים. עם דני רגעים כאלה לא היו מעולם. הוא פשוט לא היה נותן למצבים כאלה לקרות.

בבית הספר תמיד היה עליז ושמח, לא נשמעו מפיו תלונות - תמיד צחק והשרה אוירה אופטימית על כל הסובבים אותו.

היו לו יחסי כבוד והערכה לזולת ואחרים כיבדו אותו בשל כך. בלילות הקיץ החמים שיחקנו ליד הבית עד חצות והשיא היה בתקופת החופש הגדול, אז שיחקנו, קראנו ובילינו יחד ותמיד בשמחה ובחדוות נעורים.

כאמור, דני היה מוצלח מאוד בלימודים. היה לו הגיון בריא ותמיד פתר בעיות בקלות וללא קושי. התוכניות של דני לגבי העתיד היו ברורות עוד מילדותו. זה היה טבעי שדני יפנה לתחום האקדמי ובתחום זה, חשב, הוא יגשים את שאיפותיו. מנסיוני, וכחבר שהיה צמוד אליו, ואשר אני עצמי עברתי את המסלול האקדמי והניהולי בדרגות שונות בחיי, בטוחני שדני יכל להיות היום אחד האנשים המוצלחים בשטחי האקדמיה והניהול. מה לעשות, ואני איבדתי חבר כשרוני ויקר, שרק מעטים כמוהו. המשפחה איבדה בן יקר ואהוב והפצע אינו מגליד, זה עשרות בשנים. הבן אינו נשכח ואפילו לא לרגע.

תמיד ידעתי שלהתנדב ליחידה קרבית זה כרוך בסיכונים. גם דני ידע זאת. ובכל זאת התגייס ליחידה קרבית, למרות שיכל להשתמט מכך, כבן יחיד למשפחתו. אבל אופיו ההתנדבותי והאיכפתי לא נתן לו לנצל הזדמנות זו.

ניתן להמשיל את דני לפרח שנקטף בדמי ימיו, לפני פריחתו או, למטוס שנבלם באמצע המראתו. מותו נפל עלינו כרעם ביום בהיר. כולנו נתקפנו תדהמה ומבוכה, לא יכולנו לתפוס את גודל האסון.

זכרו של דני יהיה עמנו תמיד.

יהי זכרו ברוך

הכותב: חברו של דני - **אלי אביהוד**, נשיא חברת "מדיסול" למוצרי רפואה, לוס אנג'לס, ארה"ב
השומר על קשר הדוק עם כל בני משפחת ישראל

מעיד דני כוכבי - בן פלוגתו של דני בטרונות ועד לתקרית בה נהרג. עד לפרסום דבריו לראשונה בספר זה, לא ידעה משפחת ישראל את האמת המדויקת על נסיבות מותו של בנה.

"דני ואני היינו באותה המחלקה. מחנה הקבע שלנו היה בכפר-יונה, כשלושה קילומטר מבית-ליד, אך באותו השבוע היינו מצויים בסידרת אימונים במאהל בבית נאבלה.

ביום ראשון בלילה יצאנו בחשיכה לשיעור "הכרת קולות" שמטרתו להכשיר אותנו לשמיעה בלילה, איתור צלילים וכיווני שמיעה, הכרת קולות של כלי רכב וזיהוי מטוסים. התיישבנו על הקרקע, בשתי שורות, מול סמל המחלקה, והקשבנו לדבריו. אני ישבתי בשורה האחורית, משמאלו של דן ומאחוריו.

בין שאר הדברים שרצה להמחיש סמל המחלקה בפנינו היה רעש שקשוק תת-מקלע ה"עוזי" ששימש אותו. לרוע המזל, בפנים הרובה היתה מחסנית מלאה בכדורים.

לפתע נפלט צרור של אש באוויר ומספר כדורים פגעו בדן ובחייל נוסף אשר נפצע ברגלו. כל החיילים נכנסו להלם והמפקדים ניסו לעורר אותנו כדי שלא נכנס לחרדה.

כל המחלקה היתה בהלוויה. אני נמנית בצוות יחידת היורים שתפקידם לירות את מטח הכבוד. בסיום טקס הקבורה היינו מאד מבולבלים והמפקדים מיהרו לפקוד עלינו להחליף את מדי האלף במדי אימונים ומיד החלו לטרוט אותנו בריצה תוך כדי שירה.

אני זוכר את השתיקה המצמררת ששררה בהלוויה ואת משפחתו של דן שהלכה אחר יקירה בחרישות ובאצילות. בשקט מוחלט.

אני זוכר את דן כבחור רגוע מאד שלא יצא מגדרו והיה תמיד עם חיוך על הפנים, על אף העייפות התמידית והטרטורים."



דן ישראל ודני כוכבי

17.8.63

לכב' הורי, שלום רב לכם

בתחילת מכתבי זה הנני דורש בשלומכם. בגלל אותה עובדה שהנני חייל בצה"ל לא אוכל להרחיב בדברי.

ודאי הנכם מצפים למכתבים ממני אבל אני מצטער מאד שלא אוכל לכתוב הרבה מפני שאני עסוק מאד כאן במחנה.

אנחנו בינתיים עובדים בתוך המחנה עד התחלת הטירונות.

האוכל כאן כלל וכלל לא רע. שלוש ארוחות ליום, האוכל מספיק ומשביע.

המוראל גבוה אצלנו במחלקה והמדריכים מתנהגים טוב כל עוד אנחנו שומעים לפקודותיהם והוראותיהם.

את העבודה אנחנו מתחילים בבוקר בשש וחצי וגומרים מאוחר בערב כך שאנחנו לא חיים חיים זוהרים כל כך.

בקשר לחתונה בקשתי ראיון עם המ.פ. (מפקד הפלוגה) ואני מחכה לתשובתו.

אם אני לא אבוא אין צורך לדאוג כי בשבת הבאה אני מקוה שאהיה בבית.

תמר. תשלחי לשלמה מכתב ותאמרי לו שישלח את כתובתו בכדי שאוכל להתכתב אתו.

בזה אני מסיים את מכתבי.

תשלחו הרבה מכתבים לפי הכתובת הנ"ל

דואר צבאי

ה/1122 מספר אישי 498742

ישראל דן

שלום ולהתראות

בגעגועים הביתה

שלכם

דני

24.8.63

לאמא ואבא, שלום רב לכם

בראש מכתבי אני דורש בשלומכם. ודאי חיכיתם לבואי בשבת זו אולם אני מצטער מאד שלא שחררו אותנו.

למחרת כאשר עזבתי אותכם הגעתי בזמן לבסיס. יש לציין שהחתונה היתה מוצלחת מאד.

את מכתבכם הראשון קבלתי ביום רביעי. שמחתי, אולם תכתבו לי יותר. תזכירו לשושנה ותקוה שגם הן יפעילו מעט את הידים ויתכתבו איתי. לא מספיק מכתב אחד לשבוע.

תשלחו לי בדואר כמה חפצים שדרושים לי. בעיקר סבון, גופיות ותחתונים, ומעט דברי אוכל, פירות, תפוחים ומספר דברים אחרים שיחזיקו מעמד בחום, במקרה שלא אבוא בשבת הבאה. אם אני אבוא בעצמי אקח אותה ואם לא תשלחו אותה ביום ראשון בשבוע הבא.

ובכן כאן בבסיס אני מרגיש טוב, האימונים מעט קשים אולם לא נורא.

בזה אני מסיים את מכתבי. תמסרו ד"ש לכולם

באהבה

שלכם

דני

31.8.63

להורי היקרים שלום רב

בראש מכתבי הנני דורש בשלומכם. אני מרגיש מצוין ולא חסר לי דבר. במכתב שכתבתי לכם לפני זמן מה דרשתי ממכם שתשלחו לי את החבילה אחרי יום ראשון אבל זה הגיע אלי ביום שישי אולם זה לא משנה הרבה. בפעם הבאה אם תשלחו לי, אל תשלחו אגסים או דבר רך כי הכל נרקב בפנים.

בשבוע זה קבלתי שני מכתבים ממכם ומשושנה אבל מתקוה לא קבלתי. המכתב של שושנה היה קצת מוזר. דבר ראשון הכתב לא היה שלה ודבר שני הסגנון לא דומה לסגנונה של שושנה. המכתב היה שטחי מאוד.

דבר אחד טעיתם ששלחתם לי המחאת דואר כי אין לי מקום לגבות את זה וכאן בבסיס אין לזה ערך לכן אני שולח את זה בחזרה. הכסף כמעט ואזל, יש לי בסך הכל שתי לירות לכן תשתדלו לשלוח בהקדם מעט כסף. חופשה שוב לא קבלנו השבת. ודאי חיכיתם לי והתאכזבתם שלא באתי. אני חושב שהחופשה הראשונה שלנו תהיה בראש השנה לכן אל תחכו לי במיוחד. תגידו לתמר שתנקה את הסקסופון ולא תזניח אותו כי הברק יעלם ממנו.

אני מסיים את מכתבי בד"ש ובנשיקות לכולם.

בגעגועים הביתה

שלכם

דני

נ.ב.

בשבוע זה באו הרבה הורים לבקר את בניהם בבסיס ודבר זה נאסר ע"י המפקדים לכן דרשו מאתנו להודיע להורים שלא ינסו לבקר בבסיס.



קט מילים מהבית:

20.8.63

"...אנחנו מרגישים טוב ולא חסר לנו מאומה רק לראותך בלבד.
דרישת שלום מאמא, אבא וכל המשפחה... ונשיקות חמות במיוחד מאבא, אמא, שושנה תקוה
ותמר. שלום! ולהתראות!"

31.8.63

"...אנו מתגעגעים אליך ומצפים לראות את פניך המתוקות. חיכינו לבואך בשבת אך לצערנו לא
באת. שלמה היה והצטער שלא יכל לראות אותך. תשלח לנו מכתבים ותכתוב מה חדש אצלך.
דרישת שלום מההורים והאחיות ונשיקות חמות. שלום מותק. אנו מקוים שתבוא בשבוע הבא."

"...עם המכתב הזה שלחנו לך 20 ל"י ובדאר לא אחראיים לזה אבל בכל זאת שלחתי. ואם לא
יגיע אליך הכסף תשאל את המפקד איך פורטים את השיק...
דני, מדוע לא נותנים לך חופש, אנו מתגעגעים אליך. ובזה אסיים את מכתבי בד"ש ממני ומכל
המשפחה מאחותך האוהבת אותך. מותק."

1.9.63

"...אני מרגיש מצוין, נמצא בחיל-אוויר פנימיה צבאית.
הוריך הודיעו לי שאתה לא באת במשך הגיוס אף לא פעם. הייתי אצלך ביום שבת זו, ולא באת.
אתה כנראה נקרע טוב.
באתי אליך עם וספה ולאחר מכן נסעתי לשלמה כהן. הוא היה בבית. במוצ"ש בילו טוב החברה...
כתוב לי דני, ואם תבוא בשבת קפוץ לבית שלי ועוד פעם אזכיר לך כתוב לי, אל תתעצל.
ואסיים בשלום רב ובד"ש חם ובתקווה שתכתוב לי,
מידידך אלון גדעון"

3.9.63

"...מותק, אנו מצפים לבואך בכל יום. כתבת שרק בחג ראש השנה תקבל חופשה. תשתדל לבוא קודם. אני
מתגעגעת אליך מאד. אם היה אפשרי לבקר אותך היינו באים אבל זה אסור לכן אנו מחכים שאתה תבוא.
דני, בקשר לסקסופון תמר ממלא את בקשתך ומבריקה אותו טוב.. ובזה אני מסיימת, ד"ש ונשיקות חמות
ממני ומצ"קו, משושנה, מתמר ואבא ואמא וכל המשפחה. מאחותך המתגעגת אליך, תקוה."

7.9.63

להורי היקרים,

שלום רב

בראשית מכתבי הנני דורש בשלומכם. אני מרגיש טוב מאד ונמצא בקו הבריאות והכושר.

אני מתאר שחייכם עד שעות הערב לבואי אולם שוב התאכזבתם. בקשר לחופשות איני יודע הרבה אבל סבורני שבחג נקבל. אולם גם זה לא בטוח במאה אחוז. במקרה ולא אבוא אין לכם מה לדאוג. דרך אגב תקוה כותבת לי שאשתדל לבוא לפני החג. היא תמיד תמימה וכך נשארה. טוב שלא אמרה אם לא נח לך בצבא תחזור הביתה.

את החבילה עם הלבנים קבלתי ביום ששי. בקשר לכסף קבלנו משכורת ואת ההמחאה פרטתי אצל צלם שבא למחנה, כלומר לא חסר לי כעת כסף. במכתב כתבתם שאינכם יודעים כיצד לשלוח את הכסף. פשוט תצרפו את הכסף למכתב בפנים.

אני מסיים את מכתבי בד"ש לכל המשפחה

שלום ולהתראות

שלכם

דני

14.9.63

שושנה וחסקול שלום רב לכם,

בראש מכתבי אשאל בשלומכם. אני מרגיש טוב מאד. בשבועיים האחרונים קבלתי ממך ומתקוה מספר מכתבים אבל לצערי הרב לא יכלתי להחזיר לכם תשובה, כי ודאי שאת יודעת שאין לי זמן פנוי לכתיבה מופרזת של מכתבים. הזמן שאני כותב מכתבים הוא יום שבת ואני שולח הביתה. במכתבך אמרת שאשלח מכתבים יותר הביתה ומזה את צריכה להסיק שאני לא פנוי לכתיבת מכתבים.

תכתבי לי מה נשמע בבית, איך אבא מתקדם בעבודה ולא סתם שטויות אם הגיעו החבילות והכסף אלי. שני הדברים האלה תמיד יגיעו אלי ואין לכם מה לחשוש. ביום רביעי זה אני מקוה שאהיה בבית אבל בכל אופן אם לא אבוא אל תדאגו ותחכו לי.

אני מסיים את מכתבי בד"ש חם לך ולחסקול

שלום ולהתראות

דני

24.9.63

לכ' אבא ואמא

שלום רב

בקשר למכתבי זה אין לי מה לכתוב הרבה רציתי להודיע לכם שאני מרגיש טוב. ביום ראשון הגעתי לבסיס בזמן והלכתי לרופא. חבש לי את היד וגמרנו מכל העסק

תמסרו ד"ש לכל המשפחה

שלכם

דני



קט מילים מהבית:

4.9.63

"...קבלנו את מכתבך ביום ג'. שמחנו לקרוא מה שכתבת. אמא ואבא מתגעגעים מאד ורוצים לראות את פניך היקרים. כל המשפחה, הדודים והדודות מתגעגעים. שמחתי לנקות את הסקסופון שלך. אם הייתי יודעת לנגן הייתי מנגנת אבל לצערי...
ובזה אני מסיימת את מכתבי בדרישת שלום ובנשיקות חמות מכולם. שלום! להתראות! תמר."

8.9.63

"...מה שלומך ואיך אתה מרגיש. אנחנו מרגישים טוב ומתגעגעים אליך. תספר לנו איך אתה מסתדר בצבא. האם זה לא קשה לך. שבוע בעבר שלחנו לך במכתב רשמי - 20 ליי. האם זה הגיע אליך, תכתוב לנו. שלחנו לך גם שתי חבילות של דברים טובים.
אמא מבקשת שתשתדל לשלוח יותר ממכתב אחד לשבוע. ד"ש חמה ונשיקות חמות ממני ומכל המשפחה ומאבא בעיקר ומאמא. שלום ולהתראות מותק שלי, משושנה אחותך."

11.9.63

"...התמונה ששלחת היא מאד מוצלחת ויפה. כולם שמחו לראות אותה. מאיר ראה את התמונה ואמר לשושנה שראה היום את דני. שושנה אמרה, "באמת, איפה, מתי?" אז הוא אמר לה בתמונה...
אני מצטערת שאין הרבה מה לכתוב. נשיקות חמות ומתוקות. שלום! מותק! להתראות בחג..."

11.9.63

מותק שלי . חיים שלי. ה' ישמור את כל החיילים ואותך. מהדודה האוהבת, שולה."

12.10.63

"לדני היקר שלום רב,
לראשית אני שואלת לשלומך. אני מרגישה טוב מאד ולא חסר לי מאומה רק לראות את פניך הזוהרים. התאכזבתי כשקראתי במכתבך שלא תבקר בבית במשך 4 עד 5 שבועות אבל אין דבר. לשרת את מדינתו הקטנה חייבים. דני, אני מקווה שבמשך הזמן תבקר בבית וגם תבלה עד שימאס לך...
אני מאמינה לך שאתה מתגעגע לבית וגם לחברה ואנחנו עוד יותר מתגעגעים אליך. במשך הזמן נתראה. אני הייתי בחברה שלכם יחד עם שלמה ואחותה של תקוה. היה מאד נחמד. יש לכם חברים מאד נחמדים. דני וגדעון מוסרים לך ד"ש חם ושאר החברה גם. אני מקווה לבקר שוב בחברה אבל איתך בחופשה שתקבל.
אין לי מה לכתוב יותר אלא בהצלחה.
ד"ש חם ממני דפנה. ד"ש מהורי ומכל הקרובים והמשפחות בירושלים.
ד"ש ונשיקות חמות שלוחות אליך מכל המשפחה. תשובה מהירה על כנפי נשרים..."

לכ' הורי היקרים שלום רב לכם

מה שלומכם ואיך אתם מרגישים. אני מרגיש טוב מאד.
ביום שישי קבלתי מכתב ממכם והיה כתוב בו שלא שלחתי מכתב. טעות זו.
באותו יום שהגעתי לבסיס אחרי החופשה שלחתי מיד מכתב, אמנם מכתב
מצומצם היה אבל בכל אופן כתבתי לכם. ובכן שאלתם מה שלום היד שלי. היד
שלי הבריאה אחרי יומיים. זה היה מן פצע קטן שחלף אחרי החלפת מספר
תחבושות.

בקשר לחופשה נוספת איני יודע הרבה. ישנם שמועות שבזמן הקרוב נצא שוב.
ובכן כאן בבסיס אין משהו חדש. אותם חיי שיגרה כמלפנים, לא פחות ולא יותר.
ביום חמישי שושנה שלחה לי חבילה נחמדה. בפעם הבאה תשלחו לי
ליפתנים בקופסות כגון, שזיפים, אפרסקים, דובדבנים, מיץ תפוזים בקופסות
ועוד סוגים שונים שאיני מכיר ואת העיקר אל תשכחו וזהו פותחן של קופסות.

בזה אני מסיים את מכתבי בד"ש חמה

לכל המשפחה ובעיקר לשושנה ולחסקול

שלכם

דני

2.10.63

להורי היקרים

שלום רב

בתחילת מכתבי אדרוש בשלומכם. אני מרגיש טוב מאד.
הרבה זמן שלא כתבתי לכם ודאי אתם מבינים אותי שאין לי הרבה זמן פנוי. בכל
אופן אני עושה מאמצים רבים כדי לכתוב לבית כמה שאפשר.
ודאי חיכיתם לבואי לפני החג אבל אני מצטער שהתאכזבתם. במכתב הקודם
כתבתי שיהיה סיכוי לחופש בחג אולם זו שטות כי חופש לא נקבל, אלא בעוד
ארבעה שבועות כלומר בשבוע החמישי מהיום, אקוה שאהיה בבית. לכן אל
תחכו לי כל יום שישי בערב.

את שלמה ספחו לחיל האויר. זה ג'וב טוב אולם אני לא מקנא ממנו הרבה. כל
החברה שלי מהוים "צוות חיל אויר" (למעלה משמונה חברה בחיל האויר) חוץ
ממני שאני ביחידה קרבית.

בקשר לתקוה אני לא שומע ממנה הרבה. היא לא כותבת לי ולא נזכרת בי כלל
וכלל. לכן תאמרו לה שתכתוב מעט.

אם תרצו לשלוח לי מספר מצרכים תשלחו אך ורק דברים שמורים לפתנים
כגון: שזיפים, אפרסקים, דובדבנים ועוד סוגים שאיני מכיר. תשלחו לי מעט
שזיפים יבשים ותמרים (ופותחן) כסף לא חסר לי. יש די והותר. תשימו עם
החבילה טלק וסבון כביסה וסבון רחצה טוב כדוגמת ה- Camay. ממש אני נהנה
ממנו. בקשר למכתבים תכתבו לי יותר ומכתבים מלאי תוכן. המכתבים
ששלחתם עד כה לא סיפקו אותי. ותזכירו לתקוה שתכתוב לי.

אין לי מה להוסיף יותר תמסרו ד"ש לכולם

שלום ולהתראות

דני

תשלחו לי את הדואר צבאי של שלמה.

שיר החודש

יוסי יונה

א.
אמא אמא הוא יגיע שוב בשש
אמא אמא הוא רוצה אך מתבייש
שנים אנחנו כבר יוצאים זה זמן עצום
שש

שש שנים יוצאים ולא יצא כלום.
ב.

אבא אבא היא נחמודת בשבילי
אבל אבא זה מוקדם עוד בגילי
בן 29 רק וכבר להיות חתן
אבא אבא יש לי עוד זמן.

ג.
יוסי, יונה, נו ילדונת מה חדש?
יוסי, רינה כבר נסעה לירח דבש
מה שלומך קטנטונת גם לילי התחתנה
בעלה של רבקה, מה? חנק אותה

ד.
יוסי, יונה, הירח כה חמוד
יוסי, יונה, יש דירה בהזדמנות
יונה בואי שנינו וסוף סוף אל רחום
יונה, יונה, כן יוסי? כלום.

ה.
יוסי, יונה, איך הציפורים שרות,
יוסי, יונה, אבל כל החברות
עוד מעט ואהיה בת 20 שנה
כבר קוראים אחרי גבי, בתולה זקנה.

ו.
יוסי, יונה, איך פורחות השושנים
יוסי, יוסי, הן פורחות כבר שש שנים
מה עם תכלית, מה עם מה? תחליט -
יונה, יונה, תחליטי את.

ז.
יוסי, יוסי, יונה את עוד צעירה
יוסי, יוסי, אבל אמא כבר ספרה
יונה למה למהר לא כל יום מתחתנים
אבל אנחנו כבר יוצאים, רק שש שנים.

ח.
יוסי, יונה נו בכל זאת איזה נוף
בואי יונה, יוסי מה יהיה הסוף?
נדבר על כך מחר, עכשיו כבר מאוחר

קטע עיתון שנמצא בין חפציו של דני

רשימת החפצים והמסמכים האישיים של נפגע

פרטים אישיים

498742	טורי	ישראל	דן	חה"נ
מסי אישי	דרגה	שם משפחה	שם פרטי	חיל

רשימת החפצים / המסמכים

- 1 חגורת גומי
- 2 ספוג גומי
- 3 משחת גילוח "לבנדר"
- 4 מכתבים אישיים
- 5 מערכת כלי גילוח ורחצה
- 6 ממחטה
- 7 טרנזיסטור
- 8 מצית
- 9 משחת שיניים
- 10 מסרק כיס
- 11 בקבוק מי קולון
- 12 גלובוס
- 13 מנעול
- 14 פנקס אישי
- 15 ראי קטן
- 16 כרטיס נבחן חיצוני
- 17 תעודת תלמיד
- 18 תעודת זכוי
- 19 תמונות אישיות
- 20 קבלת בנק הדואר ע"ס 9 ל"י
- 21 אישור קבלת דמי בחינות
- 22 פנקס לתעודת חוגר
- 23 פותחן קופסאות
- 24 מפתח ירדן
- 25 מפתח בטחון
- 26 גופיה
- 27 שקית ניילון
- 28 כסף מזומן - 28.42 ל"י

העדים

ק/4566510	סגן	דויטש	דוד	חה"נ
ק/438001	סמ"ר	קסטיאל		חה"נ
מסי אישי	דרגה	שם משפחה	שם פרטי	חיל

אשור שאר בשרו הקרוב ביותר של הנפגע

בזה הנני מאשר קבלת כל החפצים הנזכרים ברשימה הנ"ל

תאריך 24.11.1963

כהן	מאיר	דוד	השומר 2 קטמון ו' י-ם
שם משפחה ופרטי	יחס הקרבה	כתובת	

יפעמים רבות דברים פשוטים אך מוחשיים, ממחישים כאחת, מה נותר מבן-אדם שהיה, אך לפני ימים מספר, עולם מלווא לכל הסובב אותו ובאחת הותיר חלל גדול ודברים קטנים להאחו בהם, כמו רשימה זו. על הרשימה חתום יוד מאיר וזה בא להמחיש את הקשר המתואר בדפים הקודמים. למותר לציין שכיום אין כמעט סוג כזה של קשרים בין דודים ואחיניים. הרי כתוב כאן "אשור שאר בשרו הקרוב ביותר של הנפגע"...

דני שחר



צבא הגנה לישראל

תשרי תשכ"ד
אוקי 63

מכתב יוצא

לכפי
מח. י. ישראל

א.י.

זיוס א', כ"ה תשרי תשכ"ד 13 אוק 63 נפא זנ
טוראי ישראל זן בעת חילוי תפקידו.
לפני כ-3 חודשים הגיע זן אליון כפי לחלא את
חובת האומית בצה"ל, וקיבל עליו מרצון ומתק
הרגשת התעצבות ונכונות את עול השירות עשה את
כל אשר ביכולתו ועמד בכבוד רב בצרישות שהועמדו
בפניו.
יתר על כן, ברוחו הטובה הוא השרה מסמיכו אוירה
נעימה והכל חיבבהו.
אין לי זמה לנחם אותך ואתם אנו בצערכם.
זן לא ישכח מלבנו ואנו נאכזר אותו כחיי
ורע לחופת וצרכו נאך.

יהי צפרו ברוך!

27/2/63
צופ ברין סא"ל
מפקד היחידה



דני במסדר בוקר

מדינת ישראל

אנו מעלים בעלך את זכרו של
498742 טור. דין (סבח) ישראל ז"ל
שנפלא בשערת מילוי ותפקידיו ביום
כ"ו תשרי תשכ"ד (13. 10. 63)
ממשלת ישראל לבא ההלנה לישראל והאומה
העברית ישאו תמיד בלחן ובאהבה את זכר
דין (סבח) אשר קיים תפקידו בלחמלורת
בהגות המולדת.

ראש הממשלה

אגרת קלף בחתימתו של לוי אשכול - ראש ממשלת ישראל, 1963



משרד ראש הממשלה

ירושלים, כח' חשרי תשכ"ד
16 אוקטובר 1963

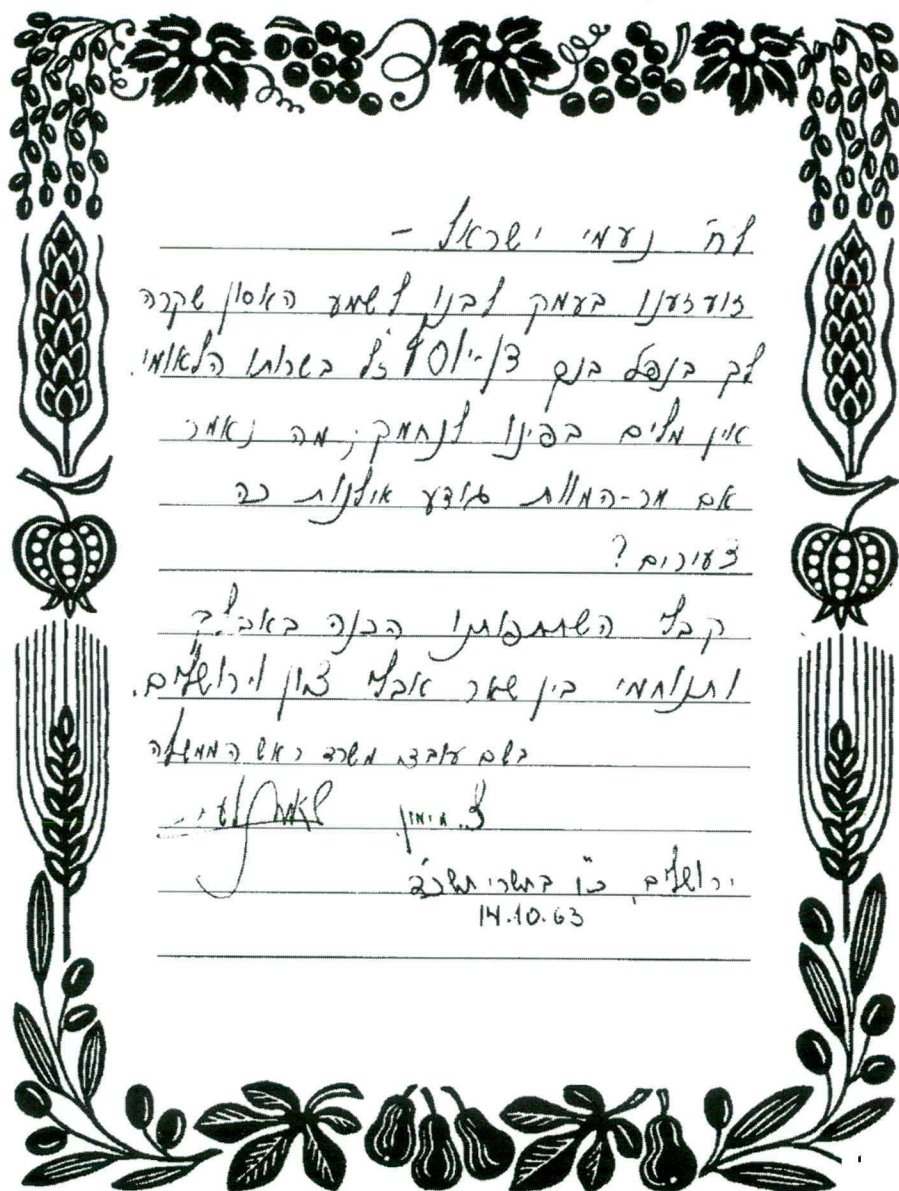
לכבוד
גב' נעמי ישראל
רח' אליעזר הגדול 23
ירושלים.

רק היום נודע לי על באסון שפקד אותך.
תנחומי הכנים לך ולמשפחתך.

מדי קולק

מכתב תנחומים מטדי קולק - ראש העיר ירושלים, 1963

אגרת תמורתה קודש לגאולת הארץ הקדושה הקדושה לישראל



לח נדמי ישראל -

בדדננו בעמק לבנו לשמע האסון שקרה
לך בנפא בנק 3/10/63 בלגיה בלגיה
אין מליים בבין לנחמק; מה נאמך
אם מר-המלך מוצץ אולנה כ
צדונים?

קבל השמעתו בבני באבליך
ומלחמי בין שר אבלי בין לישראלים
גלם עקב משה נאש המה

למחמך
ישראלים בן קמחמך
14.10.63

15/10/63

אמא נעמי היקרה !

הצבעתי נורא לשמוע שבך היחיד נפל ב.צ.ה.ל.
איני יכול לתאר לך את כאבי וצערי העמוק.
אין לי כוח לבוא ולנחמך פנים אל פנים לכן סלחי
לי אם אני עושה זאת בכתיב.
הפרט מעט אהות שהן כה מסורות כה אהבות ואשר
הקריבו כל כך הרבה להען גידול בניהן וחילופם, כפי
שעשית את אני זוכר את ההתלבטויות שלך ביחס
ללימודיו, את ההתעצבויות שלך שהרשית לי
לקחת חלק בהן, את השמחה על כל התקצחות שלו
ועל כל התפתחות שלו.
ראית אותו מעט פעמים ואלה הספיקו לי כפי לאהוב אותו.
קטונתי מלנחם אם על מות בנה-יחידה, ואין נחמה
למות של בן יחיד ואין צדק בכל החיים אם כך
הם עוללו לך.
הלאו שאליהם יתן בק פח סבל ויפולת לשאת
את הכאב והצער האין סופי הזה.
מי יתן והאל יתן לך להתנחם בזכותך ובצאצאיהן
שהן עתידות להעמיד לך.
אתך אני בכל עומק לבי וכאבי באצלק.

אלי

אלי עמיר

משרד ראש הממשלה

י-ק



דני במחנה הקבע של חיל ההנדסה בכפר יונה

ס

פר התורה

מדי שנה בשנה - בכל ראש חודש, בכל שבת ובכל חג ומועד, עשתה נעמי דברים לזכרו של דני, אך הדבר הגדול ביותר שעשתה המשפחה לזכר ולהנצחת יקירה הוא ספר התורה. שנה לאחר נפילתו של דני פנתה המשפחה לסופר סת"ם אשר כתיבתו התמה היתה ברורה ונדירה ביופיה, והוא כתב את ספר התורה כולו בכתב-יד על גבי קלף משוח. בפתח הספר הונצח שמו של דני באותיות מעשה זהב. לאחר מספר שנים החלו האותיות להתבלות וליפול והספר נפסל לקריאה. הרב נעים אליהו, אחיו של הרב הראשי לישראל, לקח את הספר אליו ודאג לכתיבה מחדש של ספר תורה שני אשר אותו מימנה המשפחה בעזרת הלוואות כספיות אשר נלקחו במיוחד לצורך הצבת ספר תורה נאה ויאה בבית הכנסת.

במרכז התמונה: יוסף ישראל, אביו של דני, נושא את ספר התורה בדרכו לבית הכנסת



הכנסת ספר
התורה מבית
משפחת ישראל
לבית הכנסת
"משכן יוסף"
ברחוב שמעוני,
ירושלים



אליהו גבאי, יו"ר הנהלת
בית הכנסת וחבר מועצת
עיריית ירושלים



מר אשכנזי ז"ל, ממייסדי
בית הכנסת ומחבריו



חסקול, בעלה של שושנה,
בני משפחה.

תשכ"ד

• דן ישראל - הבח •

תקריב מלוח השמות שבאתר ההנצחה של חיל ההנדסה אשר בחולדה



ל האמת שבשתיקה

נעמי:

"מספר ימים אחר המקרה בא לביתנו החייל שנפצע באותה התקרית בה נפל דני. כולנו היינו עדיין בהלם מוחלט ואני זוכרת רק ילד חמוד ושקט שעליו נאמר לנו שהוא נפצע במקרה. אף פעם לא אמרו לנו את האמת על דני וכל השנים האלה ידענו רק שזה קרה בעת שיעור נשק."

צה"ל היה עדיין צבא צעיר ומערכת הבטחון דאז לא ידעה כיצד להתמודד עם השכול, כיצד לטפל במשפחות השכולות ובכל נושא ההנצחה. המשפחה של דני לא שכחה את דני לרגע אחד, אך גם היא לא ידעה כיצד להתמודד עם הכאב ולפיכך לא הצליחה לפרוץ את מעגל הרגשות שנוקם סביב המקרה הטראגי.

שושנה:

"מרב צער לא יכולנו לקבל את העובדה שדני איננו ולדבר עליו בלשון עבר. אבא קיבל הלם ומאז הוא לא מסוגל לדבר עם אנשים, למעט מספר מילים הכרחיות. למרות שעד אז הוא היה איש פתוח ומלא חוש הומור שכל בוקר היה צוחק ושר ומצחיק את כולם. בשבילו, האובדן של דני זה סוף העולם. הילדים שלי יודעים את הכל - הם קלטו את זה ממני. באורית, בתי אני רואה דמיון רב לדני."

תמר:

מאד חרה לי שבמשך כל השנים הללו לא דיברנו על דני. יתכן כי מה שהביא לפריצה זאת העובדה שאני, כמו יתר בני המשפחה, התבגרתי."

תקוה:

אפילו עשר שנים לאחר המקרה, כשהמשפחה היתה נפגשת, זה הרגיש כאילו זה קרה עכשיו."



לוחות הזכרון עם שמות הנופלים. שמו של דני חקוק בלוח השני מימין



אתר ההנצחה של חיל ההנדסה בחולדה

נעמי:

"במצבה, יש לי קשר עמוק יותר וצער גדול יותר לדני.
כשאני באה לכאן לבדי, אני מדברת עם דני, מחבקת את
המצבה ובוכה הרבה. בזמן שאני מגנת את הסביבה אני
חושבת לעצמי: איפה הוא? ...איך הוא שוכב? ...איך הוא
נראה?

בעת האחרונה, כשתמי מצטרפת אלי, אני מתאפקת.
מסתכלת עליו. נזכרת בחיך שלו, וזהו. כאילו לא נשארו
לי דמעות...

אבל, כל עוד יהיה לי כח לעמוד על הרגליים, אני לא
אפסיק לבוא הנה. וכשאני באה לכאן אני אף פעם לא
אומרת שאני הולכת להר הרצל. אני הולכת לדני, לביקור,
כמו שמבקרים ילדים. וכשאני צריכה ללכת אני נפרדת
מדני ב"להתראות", למרות שאני יודעת שאני אף פעם
לא אתראה איתו..."

